Hofors kommun

Intern kontroll

Revisionsrapport

KPMG AB
Mars 2011
Antal sidor: 10

© 2011 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved.

Innehåll

1.	Sammanfattning	1
2.	Bakgrund	3
3.	Syfte	3
4.	Avgränsning	3
5.	Revisionskriterier	4
6.	Ansvarig styrelse/nämnd	4
7.	Metod	4
8.	Projektorganisation	4
9.	Resultat av granskningen	4
9.1	Kommunens styrdokument för den interna kontrollen	4
9.1.1	Reglemente för intern kontroll	4
9.1.2	Internkontrollplan	5
9.2	Den interna kontrollorganisationen	5
9.2.1	Central organisation	5
9.2.2	Nämndernas organisation	6
9.3	Riskbedömning	6
9.4	Interna kontrollplaner, uppföljning, rapportering och utvärdering av genomförd intern kontroll	7

© 2011 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved.

1. Sammanfattning

Hofors kommuns förtroendevalda revisorer har gett KPMG i uppdrag att granska kommunstyrelsens och nämndernas arbete med den interna kontrollen.

Av kommunallagen (1991:900) framgår kommunstyrelsens och nämndernas ansvar för den interna kontrollen.

Syftet med granskningen har varit:

- Att beskriva hur arbetet med den interna kontrollen har bedrivits i kommunen samt att bedöma om den interna kontrollen som genomförs är förenlig med kommunallagens krav.

För att med rimlig säkerhet se till att uppsatta mål nås med beaktande av verksamhetens ändamålsenlighet och effektivitet, tillförlitlighet i finansiell och övrig rapportering och efterlevnad av gällande lagar, förordningar m.m. krävs ett systematiskt internkontrollarbete.

Kommunfullmäktige antog i november 2006 reglemente för intern kontroll. Reglementet syftar till att säkerställa att styrelsen och nämnderna upprätthåller en tillfredsställande intern kontroll dvs. de ska med rimlig grad av säkerhet försäkra sig om att 12 av kommunfullmäktige fastställda mål uppnås. Två internkontrollplaner, en på övergripande nivå och en på nämndnivå har upprättats. Till internkontrollplanerna har även utarbetats råd och anvisningar och en checklista för intern kontroll.

I kommunstyrelsens ansvar för ledning och styrning samt i uppsiktsplikten över övriga nämnders verksamhet enligt kommunallagen ingår att utforma en övergripande organisation för den interna kontrollen. Även av kommunens reglemente för intern kontroll framgår att kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för arbetet med den interna kontrollen. Under 2010 har det inte funnits en centralt fungerande organisation för t.ex. utvärdering av rapporter från genomförd uppföljning av internkontrollplanerna, förslag till förbättringar som ett resultat av utvärderingen samt för stöd till nämnderna i deras internkontrollarbete.

Enligt både kommunallagen och reglementet för intern kontroll har nämnderna ett uttalat ansvar för arbetet med den interna kontrollen. I reglementet anges att nämnderna ska genomföra riskbedömning för styrning av verksamheterna. Riskbedömning bör genomföras och rutinbeskrivningar utarbetas inför upprättande av de nämndspecifika planerna för intern kontroll. Inom varje nämnds verksamhetsområde bör en person utses som ansvarig för arbetet med den interna kontrollen.

För kommunstyrelsen och barn- och utbildningsnämnden fanns av styrelsen och nämnden fastställda internkontrollplaner för 2010. En uppföljning av planen för intern kontroll redovisades i socialnämnden i december. Det framgår inte av nämndens protokoll om planen hade fastställts av nämnden. Miljö- och byggnadsnämnden har inte fastställt någon plan för intern kontroll och ingen uppföljning av genomförd intern kontroll har redovisats i nämnden.

© 2011 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved.

Den genomförda intern kontrollen inom både kommunstyrelsen och barn- och utbildningsnämnden har omfattat enbart ett område av tre som ingår i de interna kontrollplanerna. Revisionen rekommenderar att samtliga områden i de interna kontrollplanerna omfattas av styrelsens och nämndernas internkontrollarbete.

Inom kommunstyrelsens och nämndernas, utom miljö- och byggnadsnämnden, ansvarsområde har arbetet med intern kontroll genomförts.

Granskningen visar att det finns goda möjligheter att utveckla arbetet med den interna kontrollen i kommunen bl.a. genom att tydliggöra nämndernas ansvar samt att utveckla rutiner för riskbedömning och utarbeta rutinbeskrivningar inför upprättande av nämndspecifika planer för intern kontroll.

Kommunstyrelsen bör genomföra en utvärdering av kommunens samlade system för intern kontroll med utgångspunkt från nämndernas uppföljningsrapporter.

© 2011 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved.

2. Bakgrund

KPMG har av Hofors kommuns förtroendevalda revisorer fått i uppdrag att granska hur kommunstyrelsen och nämnderna arbetar med den interna kontrollen.

Av kommunallagen (KL 1991:900) framgår att kommunfullmäktige ska besluta om mål och riktlinjer för den kommunala verksamheten (KL 3 kap 9 §). Kommunstyrelsen ska enligt KL 6 kap 1§ leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över nämnders verksamhet. Inom kommunstyrelsens ansvarsområde ligger ett ansvar för att utforma en organisation för den interna kontrollen. Nämndernas ansvar för den interna kontrollen framgår av KL 6 kap 7 § där det fastställs att nämnderna ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Hofors kommuns förtroendevalda revisorer har bedömt att det funnits *risk* att arbetet med den interna kontroll i kommunen inte har bedrivits i enlighet med de krav som finns i kommunallagen. Det är *väsentligt* att arbete med den interna kontrollen i kommunen sker på ett strukturerat och systematiskt sätt.

3. Syfte

Syftet med granskningen har varit att beskriva hur arbetet med den interna kontrollen har bedrivits i kommunen samt att bedöma om den interna kontrollen som genomförs är förenlig med kommunallagens krav.

Granskningen har omfattat:

- Kommunens styrdokument för den interna kontrollen
- Den interna kontrollorganisationen
- Genomförande av riskbedömning
- Rapportering, uppföljning och utvärdering av genomförd intern kontroll
- Bedömning av arbetet med den interna kontrollen i kommunen.

4. Avgränsning

Granskningen har omfattat arbetet med den interna kontrollen under 2010.

© 2011 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved.

5. Revisionskriterier

En bedömning har genomförts om det interna kontrollarbetet uppfyller kraven i

- Kommunallagen (1991:900 6 kap 7 §)
- Reglementet för intern kontroll, antaget av kommunfullmäktige i november 2006
- Internkontrollplan för Hofors kommuns styrelse och nämnder – övergripande nivå

6. Ansvarig styrelse/nämnd

Granskningen har avsett kommunstyrelsen, barn- och utbildningsnämnden, miljö- och byggnadsnämnden och socialnämnden.

7. Metod

- Dokumentstudier av relevanta dokument
- Intervjuer med ansvariga tjänstemän

Rapporten är saklighetsgranskad av ekonomichef och tjänstemän vid barn- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen.

8. Projektorganisation

Dagney Hansson har varit projektansvarig. Magnus Larsson har medverkat i granskningen genom sin roll som kundansvarig.

9. Resultat av granskningen

9.1 Kommunens styrdokument för den interna kontrollen

9.1.1 Reglemente för intern kontroll

Kommunfullmäktige antog i november 2006 reglemente för intern kontroll. I reglementet anges av kommunstyrelsen kan utfärda närmare anvisningar för tillämpningen av reglementet. Av reglementet framgår syfte, ansvar och uppföljning av intern kontroll. Reglementet innehåller även ett avsnitt om ekonomisk internkontroll/reglemente för attest och rekvisition. I avsnittet beskrivs syfte, attest, redovisning och rekvisitioner/inköp.

© 2011 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved.

I syftet anges att reglementet ska säkerställa att styrelser och nämnder upprätthåller en tillfredsställande intern kontroll, de ska med rimlig grad av säkerhet säkerställa att 12 specificerade mål uppnås. Målen är uppdelade i tre huvudområden

1. Service mot allmänheten
2. Kommunen som arbetsgivare
3. Ekonomi och förvaltning

I avsnittet om ansvar framgår kommunstyrelsens, nämndernas, verksamhetschefernas, enhetschefernas och övriga anställdas ansvar för den interna kontrollen.

Av delen i reglementet som avser uppföljning framgår att kommunstyrelsen ska med utgångspunkt från nämndernas uppföljningsrapporter utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll och vid behov ta initiativ till förbättringar. Vidare framgår av samma avsnitt nämndernas skyldighet att följa upp den interna kontrollen, genomföra riskbedömning och behandla att resultatet av uppföljningen vid nämndsammanträde.

9.1.2 Internkontrollplan

Kommunstyrelsen antog i maj 2008 en internkontrollplan för kommunen på övergripande nivå. Vid samma sammanträde beslöt kommunstyrelsen även att anmoda nämnderna att anta den upprättade internkontrollplanen på nämndnivå för uppföljning senast under september 2008.

Internkontrollplanen på övergripande nivå visar övergripande medel, kontrollområden och vem som har kontrollansvaret för att nå de i reglementet specificerade 12 målen. För varje huvudområde finns checklistor utarbetade.

Av planen för intern kontroll på nämndnivå framgår kontrollområden, kontrollmoment, vem som har kontrollansvar och kontrollmetod för de övergripande målen som är fastställda i reglementet för intern kontroll.

9.2 Den interna kontrollorganisationen

9.2.1 Central organisation

Enligt kommunallagen 6 kap 1 § och 6 kap 3 § ska kommunstyrelsen leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet. I kommunstyrelsens ansvar för ledning och styrning samt i uppsiktsplikten över övriga nämnders verksamhet finns ansvaret för att utforma en övergripande organisation för den interna kontrollen.

I reglementet för intern kontroll fastställs att kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att kommunen har en god intern kontroll och en organisation för detta. Tidigare fanns en central tjänstemannagrupp för att utforma arbetet med den interna kontrollen i kommunen. Gruppen upphörde med sitt arbete formellt i slutet av juni 2009. Från och med början av 2011 finns på ansvarig person utsedda för arbetet med den interna kontrollen.

© 2011 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved.

En utvärdering av kommunens samlade system för intern kontroll med utgångspunkt från nämndernas uppföljningsrapporter har inte genomförts av kommunstyrelsen.

9.2.2 Nämndernas organisation

I kommunallagen 6 kap 7 § anges att nämnderna ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktiga har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Nämnderna ska även enligt samma lagrum se till att den interna kontrollen är tillräcklig samt att verksamheten bedrivs på et i övrigt tillfredsställande sätt.

Enligt reglementet för intern kontroll har nämnderna ansvar för att den interna kontrollen sker inom respektive verksamhetsområde samt att organisation, regler och anvisningar för internkontroll finns. Detta borde innebära att:

- En organisation upprättas för den interna kontrollen
- Regler och anvisningar antas för den interna kontrollen
- Kontrollplan samt väsentlighets- och riskanalyser antas

Inom respektive nämnd finns ingen fastställd organisation för intern kontroll.

9.3 Riskbedömning

Det finns alltid, i alla organisationer, en risk för att oönskade situationer ska hända. När oönskade situationer inträffar påverkas organisationernas möjligheter att nå sina fastställda mål. Arbetet med att identifiera och analysera risker bör därför vara en ständigt pågående process. Intern kontroll innebär kartläggning och analys av befintliga risker och att vidta åtgärder för att starkt begränsa möjligheterna för att oönskade situationer ska hända samt om de inträffar minimera efekterna.

Syftet med processen att genomföra riskbedömning är att föregripa riskerna innan de inträffar. Riskbedömning innebär att rutiner, processer och system som är viktiga för att nämnderna ska uppnå sina mål identifieras och dokumenteras.

I reglementet för intern kontroll 1 § anges att reglementet syftar till att styrelse och nämnder ska med rimlig grad av säkerhet säkerställa att 12 specificerade mål nås. Vid bedömning av nyttan av att ha utformade rutiner, processer och system ska inte enbart ekonomiska faktorer ha betydelse. Det är även viktigt att tilltron för verksamheten hos olika intressenter bevaras.

I reglementet för intern kontroll anges att nämnderna ska som grund för sin styrning genomföra riskbedömning för sina verksamheter.

Vi har inte kunnat se att någon riskbedömning har genomförts.

© 2011 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved.

9.4 Interna kontrollplaner, uppföljning, rapportering och utvärdering av genomförd intern kontroll

Internkontrollplanen på övergripanden nivå och internkontrollplanerna på nämndnivå har tre avdelningar

- Service mot allmänheten, ärendehandläggning samt lagefterlevnad
- Kommunen som arbetsgivare
- Ekonomi och förvaltning

Råd och anvisningar för internkontroll och en checklista för intern kontroll finns upprättade för respektive avdelning.

Enligt reglementet för intern kontroll ska nämnderna varje år anta en särskild plan för uppföljningen av den interna kontrollen.

Kommunstyrelsen beslöt vid sitt sammanträde i mars 2010 att

- för egen del granska område nr 1 Service mot allmänheten, ärendehandläggning och lagefterlevnad
- uppdra åt ledningskontoret att verkställa kommunstyrelsens internkontroll
- att återrapportering sker i samband med verksamhetsuppföljning per 2010-04-30

Vid avrapportering i kommunstyrelsen i maj konstaterades att eftersom kontrollarbetet gäller för hela 2010 fanns ännu inga resultat att rapportera. Kommunstyrelsen beslöt att godkänna avrapporteringen om internkontroll 2010.

Barn- och utbildningsnämnden beslöt vid sitt sammanträde i november 2008 bl.a. att som internkontrollplan för 2009 anta avd 1 i internkontrollplan för Hofors kommun. Vid nämndens sammanträde i januari 2010 redovisades resultatet för den interna kontrollen under 2009. Av uppföljningen framgick att enheterna inom förvaltningen behövde mer information och utbildning inom vissa områden samt att få tydligare anvisningar inför nästa redovisning. Nämnden beslöt även vid samma sammanträde att under 2010 fortsätta arbetet med internkontrollplanens avdelning 1.

Miljö- och byggnadsnämnden har inte antagit någon särskild plan för intern kontroll för nämndens verksamhetsområden 2010. Ingen redovisning har lämnats till nämnden om det interna kontrollarbetet för nämndens ansvarsområde.

Socialnämnden beslöt att fastställa avdelning 2 i den övergripande interkontrollplanen som egen plan för intern kontroll för 2009 vid sitt sammanträde i november 2008. En uppföljning av planen redovisades till nämnden vid sammanträdet i december 2009. Alla enheter hade rapporterat att rutiner följs och vilka metoder som användes vid enheterna. Det framgår inte av något protokoll att nämnden har fastställt plan för internkontroll för 2010. Vid socialnämndens sammanträde i december 2010 redovisades dock uppföljning av genomförd intern kontroll. Uppföljningen omfattade avdelning 3 i den övergripande internkontrollplanen. Redovisningen av uppföljningen av den interna kontrollen 2010 visade samma kommentarer som uppföljningen för 2009. Nämnden beslöt att godkänna rapporten och överlämna den till kommunstyrelsen.

© 2011 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved.

Kommunstyrelsen godkände rapporteringen om internkontroll från barn- och utbildningsnämnden och socialnämnden för 2009 vid sitt sammanträde i mars 2010.

Kommunstyrelsen beslöt även att

- Uppdra åt ledningskontoret att ge erforderligt stöd för internkontrollarbetet till barn- och utbildningsnämnden respektive miljö- och byggnadsnämnden.

Kommunstyrelsen genomförde ingen strukturerad utvärdering av kommunens samlade system för intern kontroll med utgångspunkt från styrelsens och nämndernas uppföljningsrapporter. Personalen vid socialförvaltningen har efter redovisade brister i lagkunskap deltagit i en utbildningsdag.

KPMG, som ovan

Magnus Larsson
Kundansvarig

Dagney Hansson
Projektansvarig

© 2011 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved.